แผนผังภายในองค์พระสมุทรเจดีย์

สอบถามข้อมูล

เทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์

หรือหมายเลขโทรศัพท์ ๐๒-๔๒๕๘๐๑๕-๘ ต่อ ๑๑ ๒๙

สามารถติดตามรายละเอียดได้ที่ www.phrasamutjedee.co.th

จัดทำโดยงานส่งเสริมการท่องเที่ยว
สำนักปลัดเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์

ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

วันเดียวเที่ยวทั่วพระสมุทรเจดีย์

สักการะบูชาพระเจดีย์ที่พระมหากษัตริย์ทรงสร้าง
๑ เดียวในจังหวัดสมุทรปราการ
ณ องค์พระสมุทรเจดีย์

คู่มือการท่องเที่ยวพระสมุทรเจดีย์

สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

พระสมุทรเจดีย์

พระสมุทรเจดีย์ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา อยู่ฝั่งตรงข้ามกับศาลากลางจังหวัด แต่เดิมพระเจดีย์นี้ตั้งอยู่บนเกาะกลางปากแม่น้ำเจ้าพระยาท้ายป้อมผีเสื้อสมุทร ต่อมาชายตลิ่งฝั่งขวาของแม่น้ำ ตื้นเขินงอกออกมาเชื่อมติดกับเกาะอันเป็นที่ตั้งพระเจดีย์ ปัจจุบันจึงไม่มีสภาพเป็นเกาะอีกต่อไป ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ ได้ทอดพระเนตรเห็นหาดทรายท้ายเกาะป้อมผีเสื้อสมุทร จึงทรงพระราชดำริว่าจะสร้างพระเจดีย์ขึ้นที่หาดทรายนั้นและรับสั่งให้กรมพระราชวังบวรสถานมงคลศักดิ์พลเสพกับ พระยาราชสงคราม เขียนแผนผังรูปพระเจดีย์ถวายได้ทอดพระเนตรและปรับแต่งเป็นที่พอพระราชหฤทัยแล้ว พระราชทานนามว่า "พระสมุทรเจดีย์" แต่ยังมิทันที่พระองค์ได้ทรงสร้างเสร็จ ก็เสด็จสู่สวรรคตเสียก่อน ต่อมาพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ ครองราชย์สืบแทนต่อมา ทรงโปรดเกล้าฯจัดสร้างพระสมุทรเจดีย์ขึ้นตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระชนกต่อไป

ก่อสร้างพระสมุทรเจดีย์องค์แรก

การก่อสร้างพระสมุทรเจดีย์เริ่มต้นในวันอังคาร ขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๑๒ จุลศักราช ๑๑๘๙ ปีกุน นพศก ตรงกับวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๓๗๐ ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของพระสมุทรเจดีย์ พระสมุทรเจดีย์ที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดสร้างขึ้นนี้ มีรูปทรงเป็นรูปสี่เหลี่ยมไม้สิบสอง ฐานเจดีย์กว้างด้านละ ๑๐ วา สูง ๙ ศอก ชั้นที่ ๒ ยาวด้านละ ๕ วา สูง ๒ ศอกคืบ หน้ากระดานองค์พระสมุทรเจดีย์สูงสุดยอด ๙ วา ๓ ศอก รวมความสูงจากฐานจนถึงยอด ๑๓ วา ๓ ศอกคืบ หรือ ๒๗.๗๕ เมตร มีกำแพงแก้วสองศอกคืบล้อมรอบองค์พระสมุทรเจดีย์ มีศาลาทั้ง ๔ ทิศมุงด้วยกระเบื้องจีน สิ้นพระราชทรัพย์ทั้งสิ้น ๑๓๓ ชั่ง ๑๐ ตำลึง ๙ บาท สลึงเฟื้อง หรือคิดเป็นเงิน ๑๐,๖๘๙ บาท ๓๗ สตางค์ รวมเวลาก่อสร้าง ๗ เดือน ๕ วัน แล้วเสร็จการก่อสร้างเมื่อวันพุธ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๗ ตรงกับวันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๓๗๑

สถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง

ป้อมพระจุลจอมเกล้า

พระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ ๕

พิพิธภัณฑ์เรือหลวงแม่กลอง

ป้อมผีเสื้อสมุทร

ภายในเกาะป้อมผีเสื้อสมุทรมีสะพานไม้ สลับกับสะพานปูนคอนกรีตเป็นรูปตัวยูทอดยาวให้เดินชมทัศนียภาพของพื้นที่ตามแนวผืนป่าชายเลน ที่ถูกปกคลุมด้วยต้น จากแต่เกาะแห่งนี้ยังมีชื่ออีกชื่อหนึ่งซึ่งเรียกตามลักษณะสภาพอันสมบูรณ์จนกลายเป็นที่อาศัยของฝูงค้างคาวแม่ไก่จำนวนมาก ชาวบ้านจึงเรียกเกาะแห่งนี้ว่า "เกาะค้างคาว" ปัจจุบันเราสามารถเห็นค้างคาวแม่ไก่ออกหาอาหารได้ในช่วงเวลาพลบค่ำ และจะบินกลับมาในเวลาเช้าตรู่

ก่อสร้างพระสมุทรเจดีย์องค์ที่ ๒

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริว่าเพราะพระเจดีย์สร้างแบบสี่เหลี่ยมย่อไม้สิบสอง มีองค์ระฆังเล็กเรียวข้างปลายฐาน เป็นบัวหงายซ้อนกันเป็นชั้นๆ ประกอบทั้งที่คอระฆัง ซึ่งบรรจุพระบรมธาตุไว้ก็ไม่แน่นหนา ผู้ร้ายจึงถือโอกาสปีนป่ายขึ้นไปทำลายได้ง่าย

เมื่อตกลงพระทัยที่จะจัดสร้างพระสมุทรเจดีย์ขึ้นใหม่แล้ว จึงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ช่างไปถ่ายแบบเจดีย์ลอมฟาง ที่พระนครศรีอยุธยามาแล้วโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาธะวิวงศ์มหาโกษาธิบดีเป็นแม่กอง กรมหมื่นสีหวิกรมเป็นนายช่าง พระยามหาอรรคนิกรและพระยาอมรมหาเดช ผู้คุมเลขทหารปืนใหญ่เมืองสมุทรปราการเป็นนายงาน โดยให้ทหารปืนใหญ่เมืองสมุทรปราการเป็นผู้ช่วยเหลือก่อสร้าง แม่กองเจ้าของการได้จัดซื้อหินถมพื้นเพิ่มไปจนรอบเกาะที่ตั้ง โดยต่อออกไปทางด้านใต้แล้วรื้อศาลาลงจัดสร้างพระวิหารใหญ่ หันหน้าสู่ทะเล ส่วนองค์พระเจดีย์แบบลอมฟางนั้นได้สร้างสวมรูปพระเจดีย์องค์เดิมไว้ โดยเพิ่มส่วนสูงขึ้นไปอีก ๖ วา รวมเป็นสูง ๑๙ วา ๒ ศอกคืบ หรือ ๓๙.๗๕ เมตร สร้างพระเกี๋ยวสี่องค์บนชั้นที่สอง สร้างพระแท่นทางด้าน ทิศเหนือและทิศใต้สำหรับตั้งเครื่องสังเวย

วิหารหลวง

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ก่อสร้างในคราวเสด็จประพาสจากกรุงศรีอยุธยา มาสร้างรอบเจดีย์องค์เดิม เมื่อก่อสร้างเจดีย์เสร็จได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างวิหารหลวงขึ้น ภายในวิหารเป็นที่ประดิษฐานพระบางห้ามสมุทร ซึ่งเป็นพระประจำพระชนมวารของสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระปฏิมาชัยวัฒน์เป็นพระพุทธรูปประจำวิหาร เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้กราบไหว้บูชา

ศาลาทรงยุโรป

สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เพื่อใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมต่างๆ ซึ่งการก่อสร้างเป็นอาคารแบบฝรั่งผสมจีนอันเป็นแบบนิยม ภายในเป็นที่ประดิษฐานพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ ๒ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ แทนพระองค์ทำพิธีเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๙

รูปภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในศาลาทรงยุโรป บอกเล่าเรื่องราวการสร้างพระเจดีย์ และเมืองสมุทรปราการ

งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์

พิธีกรรม

วันแรม ๒ ค่ำเดือน ๑๑ จะมีพุทธศาสนิกชนทั้งชายหญิงพร้อมใจกันไปช่วยเย็บผ้าแดงผืนใหญ่สำหรับห่มองค์พระสมุทรเจดีย์ ใช้เวลาอย่างช้า ๒ วันเสร็จ ในวันแรม ๕ ค่ำเดือน ๑๑ คณะกรรมการจะเชิญขึ้นตั้งบนบุษบก โดยใช้รถยนต์เป็นพาหนะแห่ไปรอบเมือง มีขบวนแห่ของสถานศึกษา หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าร่วมขบวน และอัญเชิญผ้าแดงลงสู่เรือแห่แหนไปตามลำน้ำเจ้าพระยาไปถึงอำเภอพระประแดง แล้วอัญเชิญขึ้นรถแห่รอบตัวเมืองพระประแดง เพื่อให้ชาวพระประแดงได้ร่วมอนุโมทนา แล้วอัญเชิญลงเรือกลับมายังพระสมุทรเจดีย์มาทำพิธีทักษิณาวัตร รอบองค์พระสมุทรเจดีย์ แล้วจึงนำผ้าแดงขึ้นห่ม แต่เดิมเรือสามารถแล่นได้รอบองค์พระสมุทรเจดีย์ ก็จะมีการละเล่นร้องเพลงเรือของสาวหนุ่มเป็นที่ครึกครื้น เรือเดินไม่ได้จึงลดความครึกครื้นลงไป

เมื่องานแห่ผ้าห่มองค์พระสมุทรเจดีย์ผ่านพ้นไปแล้วจะเป็นการสมโภช มีมหรสพการออกร้านตลอดระยะเวลา ๑๒ วัน ๑๒ คืน แต่สิ่งที่ลืมไม่ได้ก่อนที่จะกลับบ้านก็คือ การปิดทองและการไปนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์นั่นเอง สำหรับในคืนวันแรม ๗ ค่ำนั้นจะมีงานตลอดรุ่ง ในเวลาเช้าของวันแรม ๘ ค่ำ จะมีการแข่งเรือพายเป็นที่สนุกสนาน